

[Aksel Larsen.]

disse beregninger, sådan at ikke alene folketinget, men også offentligheden kan få demonstreret, at hvis man gik ind for en sådan reform af valgloven, gik man så langt væk som omtrent muligt fra grundlovsbestemmelsen om, at en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne skal sikres.

Det ville man formentlig også gøre, hvis man i valgloven indførte noget om listeforbund. Nu er der jo det ved det, at med den nuværende valglov er listeforbund så temmelig unødvendige, og det er også derfor, der ikke findes noget om listeforbund i valgloven. Hvis man derimod indførte et system som det, man nu fra venstres og socialdemokratiets side har talt for, ville listeforbund kunne få særdeles stor betydning og gavne de partier, der indgik listeforbund eller var i stand til at indgå listeforbund. Alene af den grund må jeg forholde mig uhyre skeptisk over for det, og jeg må sige, at hvis vi får en demokratisk retfærdig valglov, er der intet behov for listeforbund. At revidere valgloven i den retning, der har været talt for her, ville være det samme som at indføre en ny og temmelig effektiv spærreregul for småpartierne, og samtidig ville det bevirke, at de større partier ganske utvivlsomt blev overrepræsenteret i forhold til deres tilhængertal blandt vælgerne.

Så er der spørgsmålet om de eksisterende spærreregler, om hvilke partier de uafhængige foreslår at de skal bortfalde. Det ærede medlem hr. Iver Poulsen siger i sin fremsættelsestale:

„De første hundrede år under vor frie forfatning fandtes ingen spærreregler, og alligevel har der altid været mulighed for dannelse af en regering.“

Det argument kunne det ærede medlem have sparet sig, navnlig fordi det taler imod hans eget forslag. De første hundrede år af vor frie forfatning var der netop en særdeles effektiv spærreregul; da var der valg i enkeltmandskredse, og det var en adskillig værre spærreregul end dem, vi har nu. Men det er rigtigt, at der kunne dannes en arbejdsdygtig regering; det kunne der endda, selv om folketingsflertallet var af en helt anden mening end den regering, kongen udnævnte.

Man må med beklagelse konstatere, at der har været en periode i Danmarks parla-

mentariske historie, hvor der kunne dannes en arbejdsdygtig regering, som regerede imod folketingsflertallet. Men nu er forholdet det, at efter at vi fik en demokratisk valglov — vel nok den mest demokratiske, vi har haft — har der også kunnet dannes særdeles arbejdsdygtige regeringer. Jeg tænker her på den valglov, vi har haft siden 1920 og stort set havde til 1953. Der var spærreregler, men de var meget beskedne. Man forlangte 10 000 underskrifter, og det var jo, navnlig før vi fik det nye system med blanketterne, ikke så forfærdelig svært at præstere 10 000 underskrifter. Men dertil kom, at man, hvad angik mandatfordelingen, kun havde den ene spærreregul, at et parti ikke kunne blive repræsenteret i folketinget, medmindre det i et af de tre områder, landet er opdelt i, opnåede stemmer nok til et mandat.

Ja, det var denne formulering af den daværende valglov, der gjorde, at retsforbundet og det kommunistiske parti i sin tid kunne komme ind her i folketinget med et meget lille stemmetal; men sådan som valgloven er blevet ændret siden, eksisterer de muligheder ikke. Den spærreregul, der findes i den nuværende valglov foruden reglen om indsamling af underskrifter, nemlig at et parti skal have mindst 60 000 stemmer i hele landet for at blive repræsenteret i folketinget eller rettere for at få del i tillægsmandaterne, er ganske rigtigt den mest lempelige af spærrereglerne. Det er vanskeligere for et parti i et enkelt område at mønstre stemmer nok til et kredsmandat i det pågældende område, og det er uhyre vanskeligt for et nyt parti eller et lille parti at mønstre tilstrækkeligt mange stemmer i hvert af de tre områder. Denne sidste regel er jo af en sådan art, at et parti, der ikke mønstrer 60 000 stemmer, ingen som helst chance har for at mønstre stemmer nok i hvert enkelt område. Man kunne med andre ord sådan set godt udelade denne regel. Disse spærreregler er efter min opfattelse i strid med grundloven, der udtrykkelig, omend i en indskudt sætning, siger, at der skal sikres en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne.

Jeg er nødt til at fastholde, hvad jeg gjorde opmærksom på, da vi forhandlede om den nye forfatning og om den valglov,